

පටියානු ධර්ම දේශනා මාලාව
‘වීථි වාර’ – ‘පවිෂ්ඨ ප්‍රත්‍යය’
18.04.2019

නමෝ තස්ස හගචතෝ අරහතෝ සම්මා සම්බුද්ධස්ස
නමෝ තස්ස හගචතෝ අරහතෝ සම්මා සම්බුද්ධස්ස
නමෝ තස්ස හගචතෝ අරහතෝ සම්මා සම්බුද්ධස්ස

අතීතය අනාගතය වර්තමානය කියන කාලත්‍රයට සම්බන්ධ සියලුම ධර්මයන් සර්වප්‍රකාරයෙන්ම පරෝපදේස රහිතවම ස්වයංභූ ඤාණයයෙන් සර්වඤ්ඤාඥානයෙන් අවබෝධකොට ගත්තා වූ තමන් වහන්සේගේ සන්තානයේ සැක බිය දුරුකර ගත්තා වූ නිර්භය වූ විරෝධාර සන්තානයක් ඇතිකර ගත්තා වූ ඒ නිසාම සියලුම සත්වයන් කෙරෙහි පහල මහා කරුණාවෙන් යුක්ත උනා වූ දසබලධාරී වූ තථාගත සම්මා සම්බුදුරජාණන් වහන්සේට මම සිරසින් වැද නමස්කාර කරනවා. මාගේ නමස්කාරය වේවා!

ඒ ශාන්තිනායක සම්මා සම්බුදුපියාණන් වහන්සේ විසින් උතුම් වූ පිරිසිදු වූ නිකෙළෙස් වූ ඥානයෙන් අවබෝධකොට ගත්තා වූ ශාන්ත වූ ශ්‍රී සද්ධර්මයට ඒ ධර්මය අවබෝධ කරගැනීමට දේශනාකොට වදාළ ඒ මාර්ගයට සද්ධර්මස්කන්ධයට මම නමස්කාර කරනවා. මාගේ නමස්කාරය වේවා!

ඒ ධර්ම මාර්ගයේ ගමන්කොට නිර්වාණ ධාතුව අවබෝධකොට ගෙන නිවනින් සැනසී ගියා වූ ශ්‍රාවක මහා සංඝ රත්නයට මම සිරසින් වැද නමස්කාර කරනවා මාගේ නමස්කාරය වේවා! අනන්ත ගුණ ඇති අනන්ත ඥාන ඇති සර්වඤ්ඤ සම්බුදුරජාණන්වහන්සේගේ අනන්ත බුදුගුණ බලයෙන් ඒ උතුම් වූ ශ්‍රී සද්ධර්මයේ ආනුභාව බලයෙන් සංඝ රත්නයේ ආනුභාව බලයෙන් තුනුරුවන් වන්දනා කිරීමෙන් ජනිත කුසල ධර්මයන්ගේ ආනුභාව බලයෙන් මේ පින්වත් සැම දෙනාමත් මේ වෙලාව වෙනකොට සිත කය වචනය මෙහෙයවා සිදුකර ගත්තා වූ රැස්කර ගත්තා වූ සියලුම කුසල ධර්මයන්ගේ අනුභාව බලයෙන් අදත් මේ අවස්ථාවේ දී අපි මේ සාකච්ඡා කරන්න දේශනා කරන්න දැන ගන්න බලාපොරොත්තු වෙන ධර්ම කරුණු ටික සැමදෙනාටම හොඳින් වැටහේවා! හැම දෙනාටම හොඳින් තේරුම් ගන්න ලැබේවා! සැම දෙනාගේම සන්තාන තුළ ප්‍රඥාව පහළ වේවා! සැම දෙනාගේම සිත්තුළ තුවණ පහළ වේවා! කළේශ ධර්මයන්ගෙන් පීඩාවක් ඇති නොවේවා! සැම දෙනාටම මේ උතුම් ධර්මය අසාගෙන හිතාගෙන මෙනෙහි කරගෙන ධර්ම මාර්ගයේ ගමන්කොට කෙළවර නිර්වාණ ධාතුවෙන් ශාන්ත වූ නිවනින් සැනසෙන්න ලැබේවා! නිවන් පිණිස මේ ධර්මය ඇසීම මාර්ගයක්ම වේවා! කියලා මෙමුත්‍රියෙන් ප්‍රාර්ථනා කරනවා. එසේ ප්‍රාර්ථනා කරමින් මේ පින්වතුන්ට මේ අවස්ථාවට අපි අදහස් කරගෙන සිටින්නා වූ ධර්ම කොට්ඨාසය කියලා දෙනවා.

අද මේ පින්වතුන්ට මතක් කරන්නේ පවිෂ්ඨ ප්‍රත්‍යය පිළිබඳවයි. මේ ධර්ම කාරණය පිළිබඳව අපි මීට කලින් අවස්ථාවකදී කථා කළා. නමුත් මේ වැඩ සටහනෙන් අපි සකච්ඡා කරගෙන යන්නේ ඒ සම්බන්ධයෙන් පවතින වීථිවාර පිළිබඳවයි. මේවා කොහොමද වීථිගත වෙන්නේ මේවා කොහොමද එකතෙකට සම්බන්ධ වෙන්නේ ඔවුනොවුන්ට බලපාන්නේ කොහොමද කියන එකයි මේ කොට්ඨාසයෙන් කථා කරගෙන යන්නේ.

එතකොට අද අපිට ඉදිරිපත් වෙනවා පවිෂ්ඨ ප්‍රත්‍යය කියන ධර්ම කාණ්ඩය. අපේ මේ පින්වතුන් මේ බණ ටික අහගන්න කලින් අපේ මාතෘකා පදය හොඳට පැහැදිලිව තේරුම් ගන්න ඕනෑ. මේකෙන් කියනවා ‘පවිෂ්ඨ’ කියලා ධර්ම කොටසක්. ‘පවිෂ්ඨ’ කියලා කියන්නේ ‘පසුව

හටගත්තා වූ කියන එකයි. පසුව හටගත්ත ධර්මය ඊට කලියෙන් හටගෙන තිබෙන ධර්මයකට උපකාරවෙන ස්වභාවයක් තිබෙනවා. ආත්ත ඒකට කියනවා පච්ඡායාන ප්‍රත්‍යය කියලා. පසුව හටගත්ත ධර්මයක්, පසුව පහළ වූ ධර්මයක් ඉස්සරවෙලා පහළ වූ ධර්මයකට උදව් වෙනවා, පිහිට වෙනවා, උපකාර වෙනවා. අන්ත ඒවගේ එකක් තමයි මෙතැනින් කියන්නේ.

මේකට අපි උදාහරණයක් ඉදිරිපත් කරගනිමු. මාතෘකා පදය හිතට වැටහෙන්නේ නැතුව මාතෘකා පදය යහපත් ලෙස හිතට ග්‍රහණය වෙන්නේ නැතුව තේරෙන්නේ නැතුව ඒකෙන් කියන ඉස්සරහ ධර්ම කොටස් අපිට අල්ලගන්න බෑ. අපේ මේ පින්වතුන් සියලු දෙනාම හොඳින් දැනගත යුතුයි තේරුම් ගත යුතුයි මේ පටිඨාන ධර්ම කාණ්ඩයෙන්, සුවිසි ප්‍රත්‍යය විග්‍රහයෙන් කෙරෙන්නේම පුංචියට විත්ත ධර්ම වෛතසික ධර්ම වෙන්කරගෙන රූප ධර්ම වෙන්කරගෙන නිර්වාණ ධාතුව කියන ධර්මය වෙන්කරගෙන විත්ත - වෛතසික - රූප - නිර්වාණ කියන ධර්ම කොටස් පිළිබඳව වෙන වෙනම ඒවා බලපාන විදිය ගැන තමයි විස්තර කරන්නේ. ඒක හරිම ගැඹුරු සුක්ෂම වූ ධර්ම කාණ්ඩයක්. ඉතින් ඒවගේ ධර්ම වල තිබෙන ඔවුනොවුන්ට බලපාන උපකාරවෙන ක්‍රමයක් මේකෙන් කියන්නේ.

පච්ඡායාන ප්‍රත්‍යය කියන පසුව පහළ වූ ධර්මයක් කලින් පහළ වූ ධර්මයකට උදව්වක් උපකාරයක් වෙනවා කියන කාරණය අපි මේ විදියට තේරුම් ගනිමු. දැන් මේ පින්වතුන්ගේ පවුල්වල ඉන්නවා දරුමුණුබුරෝ. ඒ දරුමුණුබුරෝ තමනුත් ඇතුළුව තමන්ට වඩා කලින් මේ ලෝකයේ ඉපදුනා වූ තමන්ට වඩා කලියෙන් මේ ලෝකයට පහළ උනා වූ දෙමව්පියන් ආච්චිලා සියලාට උදව් උපකාර කරනවා. ඒ ආච්චිලා සියලා අම්මලා තාත්තලා යන ඒ අයට අසනීප නිසා හෝ වේවා වයෝවෘද්ධ භාවය නිසා හෝ වේවා යන්න එන්න කන්න බොන්න නැති අවස්ථා තිබෙනවා. ඒ අය තමන්ට වඩා කලියෙන් මේ ලෝකයට ආවත් ඒ අයගේ ජීවිත පවත්වාගෙන යන්න ඒ අයට නිරෝගී භාවය සලසා ගන්න ඒ අයට යහපත්ව ඒ ජීවිතිය නිරෝගීව තබා ගන්න උදව් වෙන්නේ උපකාර වෙන්නේ දරුමුණුබුරෝ නම් එතකොට බලන්න පච්ඡායාන - පසුව උපන්නා වූ අය පෙර උපන්නා වූ අයට උදව් කරනවා උපකාර වෙනවා. අන්ත ඒ වගේ හැකියාවක් පසුව පහළ වෙච්ච ඉපදිච්ච දරුවන්ට මුණුබුරන්ට වැඩිහිටියන්ට උපකාර වීමේ බලය ශක්තිය උපකාරක ගුණය තිබෙනවා. එහෙම උපකාර කරන්න හැකියාවක් තිබෙන නිසා තමයි ඒ දරුවෝ ඒ මුණුබුරෝ තමනුත් ඇතුළුව වැඩි හිටියන්ට දෙමව්පියන්ට ආත්තලා මුත්තලා සියලාට පිහිට වෙන්නේ උදව් උපකාර කරන්නේ. අපි ඒ කාරණය ඒ විදියට තේරුම් ගනිමු.

තවත් මේ විදියට දෙයක් තිබෙනවා. තමන් ඉපදිච්ච ගෙදර, තමන් ඉපදිලා හැදිච්ච වැඩිච්ච ගෙදර, තමන් මේ ලෝකයේ ඉපදෙන්න කලියෙන් තමාගේ අම්මලා තාත්තලා පරම්පරාවේ සියලා මුත්තලා හෝ වෙනත් අය ඒ ගෙවල් දොරවල් හදලා තිබෙනවා. ඒ ගෙදරක තමයි තමන් ඉපදුනේ. ඒ ගෙදර තමයි තමන් හැදුනේ වැඩුනේ. ඒ ගෙදර තමයි තමන්ගේ ජීවිතිය වැඩිවියට පත් උනේ. ඒ ගෙදර තමන්ට කලින් පහළ වෙලා තිබෙනවා. ඒ ගෙදර පැවතීම සඳහා පසුව පහළ උනා වූ තමන්, ඒ ගෙදර තිබෙන වහලය සකස් කරනවා. බිත්ති කඩා වැටීමට නොදී ආරක්ෂා කරනවා. බීම තුවාල වෙන්න සිදුරුවෙන්න නොදී රැක බලා ගන්නවා. ඒක නිසා ගෙදර පැවැත්ම සඳහා පසුව උපන්නා වූ තමන් ඒකට පිහිට වෙනවා. ඔය විදියට ඔය කාරණය තේරුම් ගන්න. මේක සරලයි. මේ උපමා දෙක මම මතක් කළේ මේ පින්වතුන්ට මේ මාතෘකාව තේරුම් ගන්න.

ඒවාගේම තව පොඩි එක්කාසුවක් තිබෙනවා. කලින් හටගත්ත ගහක් තිබෙනවා. ඒ ගහ පළමුවෙන් හැදුනා නමුත් පසුව ඒ ගහ මැරෙන්නේ නැතුව දිගට පවතින්න ඒකට පසුව එකතු වෙනවා වැස්ස. ඊට පස්සේ පොහොර, සෘතු ගුණය, සුළඟ මේවා ඔක්කෝම උපකාරවෙනවා. මේ සුළඟ

සෘතු ගුණය යන සියල්ලක්ම කලින් ඇතිවෙව්ව ගහකට පවතින්න රැඳෙන්න වැඩෙන්න උපකාර වෙනවා. ඒකෙන් අපි තේරුම් ගන්න ඕනෑ ඒ මාර්ගයෙන් ඒ කාරණයෙන් මේ තමයි පසුව ඇතිවෙන දේවල් කලින් ඇතිවෙන දේවල් වලට පිහිට වෙන ආකාරය.

දැන් අපි ප්‍රශ්නයක් ඇහුවොත් පවිෂ්ඨාන පවිචය කියලා කියන්නේ මොකක්ද? කියලා අපි තේරුම් ගන්න ඕනෑ උත්තරයක් හැටියට තමාට කලියෙන්, තමාට ඉස්සරවෙලා උපන්නා වූ ධර්ම වලට උපකාර වීමේ ශක්තියක් පසුව පහළ වෙව්ව යම්කිසි දේකට තිබෙනවා නම් ඒකට කියනවා පවිෂ්ඨාන පවිචය කියලා. මේකයි සරල උත්තරය. අපි ඊළඟට මෙහෙම හිතමු.

තව ප්‍රශ්නයක් අපි ඇදමු පවිෂ්ඨාන ප්‍රත්‍යය ශක්තිය කියන්නේ මොකක්ද? කියලා. පවිෂ්ඨාන ප්‍රත්‍යය ශක්තිය කියලා කියන්නේ දරුවෙක් තමන්ට කලින් ඉපදිව්ව අම්මට තාත්තට තමාට කලින් ඉපදිව්ව සියට මුත්තට උදව් උපකාර කරන්නේ ඒ අයට තිබෙනවා උදව් උපකාර කිරීමේ රැක බලාගැනීමේ හැකියාව, ශක්තිය. ඒ ශක්තිය තිබෙන නිසා තමයි ඒ අය එහෙම කරන්නේ. ආන්න ඒ වගේ පසුව පහළ වෙව්ව ධර්මයකට කලින් ඉපදිව්ව ධර්මයකට පිහිට වීමේ යම්කිසි ගුණ ශක්තියක් ධර්ම ශක්තියක් පිහිට වෙන්න හැකියාව තිබෙනවා නම් ඒකට කියනවා පවිෂ්ඨාන ප්‍රත්‍යය ශක්තිය කියලා. ඔය ධර්මතා දෙක අපි පැහැදිලිව තේරුම් ගන්න ඕනෑ.

තවත් තිබෙනවා මෙහෙම, අපි දැන් ධර්ම කථා කරනවා. චිත්ත ධර්ම වෛතසික ධර්ම රූප ධර්ම නිර්වාණ ධාතුව යන මේ ධර්මතා 4 තමයි අපි මේ කථා කරන්නේ, මේ පටිඨාන ධර්මයෙන් අභිධර්මයෙන් කියන්නේ. මේ පවිෂ්ඨාන ධර්ම එහෙම නැත්නම් පසුව උපදින ධර්ම මොනවාද කියලා අපි පැහැදිලිව තේරුම් ගන්න ඕනෑ. ‘චිත්ත ධර්මයෝ සහ වෛතසික ධර්මයෝ’ කියන නාම ධර්ම සමූහය පමණයි පවිෂ්ඨාන ප්‍රත්‍යය හැටියට ඉදිරිපත් වෙන්නේ, කථා කරන්න පුළුවන් කම තිබෙන්නේ. පවිෂ්ඨාන ප්‍රත්‍යය ශක්තිය තිබෙන්නේ චිත්ත ධර්මයන්ට සහ වෛතසික ධර්මයන්ට පමණයි. අනිත් ධර්ම වලට නෑ. අපි මේක උපමාවකිනුත් තේරුම් ගන්නා, කලින් හටගත්ත ගහකට පසුව පහළවෙන ජලය පොහොර ආදී දේවල් උපකාර වෙනවා වගේ කියලා.

ඊළඟට, පස්සේ පහළ වෙව්ව ධර්මයක් කලින් පහළ වෙව්ව දේකට උපකාර වෙන්න ශක්තියක් තිබෙනවා නම් ඒකට කියනවා ප්‍රත්‍යය ධර්මය කියලා. එහෙම නම් මේ පස්සේ පහළ වෙව්ව දේවල් වලින් උපකාරය ලබන සේවාවක් ලබන පිහිටක් ගැමීමක් ගන්න ධර්ම මොනවාද? ඒවාට කියනවා ‘ප්‍රත්‍යය උප්පන්න’ කියලා. ඒ පිහිට ලබන්නේ කලින් ඉපදිව්ව ධර්ම, ඒ වෙන මොකක්වත් නොවෙයි ‘රූප ධර්ම’ පමණයි. කලින් හටගත්ත රූප ධර්මයෝ ටිකක් පසුව පහළ වෙව්ව නාම ධර්ම ටිකකින් සේවාවක් ගන්නවා. ප්‍රත්‍යය උප්පන්න ධර්ම පසුව පහළ වෙව්ව චිත්ත වෛතසික ටිකකින් යම් කිසි ගැමීමක්, යම් කිසි පිහිටක්, යම් කිසි හැකියාවක් ලබා ගන්නවා පැවැත්ම සඳහා. ආන්න ඒක තමයි මෙතැනින් කියන්නේ.

මේ කාරණය කියනකොට අපි තව කොටසක් තේරුම් ගන්න ඕනෑ. මීට කලින් අපි කථා කළා හව පිළිබඳව. ඒ තමයි ‘ඒකචෝකාර හව’ ‘චතුචෝකාර හව’ සහ ‘පංචචෝකාර හව’ කියලා.

- ඒකචෝකාර හවය කියලා කියන්නේ රූප වේදනා සංඥා සංඛාර විඤ්ඤාණ කියන මේ ධර්ම කාණ්ඩ පහෙන් ‘එකක්’ පමණක් තිබෙන ‘එකක්’ පමණක් ක්‍රියාත්මක වෙන තැනක් තිබෙවාද, එතැනට කියනවා ‘ඒකචෝකාර හවය’ කියලා.
- ‘චතුචෝකාර හවය’ කියන්නේ මේ රූප වේදනා සංඥා සංඛාර විඤ්ඤාණ යන ධර්මතා පහෙන් යම් කිසි තැනක ධර්මතා ‘හතරක්’ ක්‍රියාත්මක වෙනවා නම් ආන්න ඒකට කියනවා ‘චතු චෝකාර හවය’ කියලා.

- ‘පංචවේකාර භවය’ කියලා කිව්වේ රූප වේදනා සංඥා සංඛාර විඤ්ඤාණ යන ධර්මතා ‘පභම’ පිහිටලා ක්‍රියාත්මක වෙන තැන.

ඒකවේකාර භවය කියලා කියන්නේ අසංඥ තලයට. ඒකෙ තිබෙන්නේ රූප පමණයි. නාම ධර්ම මොකක්වත් නෑ. චතුරවේකාර භවය කියලා කියන්නේ අරූප ලෝකය. ඒ කියන්නේ ආකාසානඤ්චායනය විඤ්ඤාණඤ්චායනය ආකිඤ්චඤ්ඤායනය නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායනය කියන්නා වූ අරූප බ්‍රහ්මලෝක තල හතර. මේ තමයි චතුරවේකාර භවය. පංචවේකාර භවය කියලා කියන්නේ ‘නාම රූප ධර්මතා 5 භම’ තිබෙන භව. එනම් දිව්‍යලෝක භය මනුස්සලෝකය සතර අපාය වැනි ස්ථාන. මෙන්න මේ ස්ථාන වලින් මේ පවිජාජාත ප්‍රත්‍යය ක්‍රියාත්මක වෙන්නෙම පංචවේකාර භවයක පමණයි. චතුරවේකාර භවයක මේ වැඩේ සිද්ධ වෙන්නේ නෑ. ඒකවේකාර භවයකත් මේක සිද්ධ වෙන්නේ නෑ. මේ කාරණයත් විශේෂයෙන්ම පැහැදිලිව තේරුම් ගන්න ඕනෑ.

දැන් මම මේ දක්වාම මේ පින්වතුන්ට දැන ගැනීම සඳහා විශේෂ කරුණු ටිකක් කිව්වා. තව එක කාරණයක් කියන්න ඕනෑ. අපි මේ ධර්ම කථාව කරගෙන යනකොට අපිට එක එක විදියේ භාෂාවල එක එක විදියේ අමුතු පද, අභලා නැති පාලි පද, අභලා නැති ධර්ම විස්තර විග්‍රහයන් හම්බවෙනවා. සමහර වෙලාවට ඒවා අලුතින් අභනකොට අලුතින්ම කන වැටෙනකොට මේවා මොනවදෝ කියලා හැඟීමක් එන්න පුළුවන්, අභලා නැති නිසා, හරිම අලුත් නිසා, හිතලා නැති නිසා, දන්නේ නැති නිසා. ඒවගේ තැනුත් එනවා. මේ පින්වතුන්ට ඒවගේ එකක් වෙන්න පුළුවන් මේක.

මේ පවිජාජාත ප්‍රත්‍යය කථාව විස්තර කරනකොට මේ ‘කාය’ කියන එක ගැන විස්තරයක් තිබෙනවා. ‘කාය’ කියලා කියන්නේ රූපය. ඔළුවක් ඇස් දෙකක් කටක් නාසයක් බෙල්ලක් උරහිස අත්පා පිහිටි යම්කිසි සත්ව රූපයකට අපි පුරුදුවෙලා තිබෙනවා කායක් කියලා කියන්න. ‘කාය’ කියන එක ඇහෙනකොටම මේ අදහස තමයි එන්නේ. නමුත් අපි මේක වෙනස් විදියකටත් පාවිච්චි කරනවා.

දැන් අපි ඊමේල් එකක් ලියනකොට ඒකෙ තිබෙනවා ආරම්භයක් beginning point එකක්. ඒවාගේම ඒකෙ තිබෙනවා conclusion එකක්, අවසානයක්. ආරම්භයත් අවසානයත් හැර මධ්‍ය කොටසට කියනවා body එක කියලා. මේකත් අර ‘කාය’ වගේ. මේවගේ අදහසක් තමයි අපිට ‘කාය’ කිව්වහම එන්නේ. විශේෂයෙන්ම සත්ව කාය ගැන. මනුස්ස කාය ගැන. අපේ ඇඟ ගැන. මේ ඇඟ කියලා කියන්නේ මොකක්ද? ඒ තමයි රූප කොට්ඨාසය. මේ කාය හැදිලා තිබෙන්නේ රූප වලින්. මේකේ හතර ආකාරයක රූප තිබෙනවා. ඒ තමයි කර්මජව පහළ වෙච්ච රූප තිබෙනවා. චිත්තජව පහළ වෙච්ච රූප තිබෙනවා. සෘතුජ වශයෙන් පහළ වෙච්ච රූප තිබෙනවා. ආභාරජ වශයෙන් පහළ වෙච්ච රූප තිබෙනවා. ආකාර හතරක ක්‍රම හතරකින් පහළ වෙච්ච රූප සම්භාරයක් මේකේ තිබෙනවා.

මේ පවිජාජාත ප්‍රත්‍යය ගැන කියනකොට මේ පින්වතුන් මේ වචන හතර මතක තබා ගන්න එක හොඳයි. මේකේ තිබෙනවා ඒකජ කාය - ද්විජ කාය - තිජ කාය - චතුජ කාය කියලා කියවල් හතරක්.

- ඒකජ කාය කියලා කියන්නේ එක රූප වර්ගයක් තිබෙන පුංචි හෝ වේවා අනුමාත්‍ර atom එකටත් වඩා පොඩි පුංචි යම්කිසි රූපයක් එක්ක හිත තිබෙනවා නම් සත්වයෙක් හැටියට සලකන, ඒකට කියනවා ඒකජ කාය කියලා.
- අනිත් එක තමයි කර්මජ රූප - චිත්තජ රූප - සෘතුජ රූප - ආභාරජ රූප කියන රූප වර්ග වලින් කොහේ හෝ වේවා රූප වර්ග දෙකක් තිබෙනවා නම් ඒකට කියනවා ද්විජ කාය කියලා. එතකොට වර්ග දෙකයි තිබෙන්නේ.
- ඔය කියන්නා වූ කර්ම - චිත්ත - සෘතු - ආභාර කියන්නා වූ රූප වර්ග හතරෙන් යම්කිසි තැනක යම්කිසි ඇඟක රූප වර්ග තුනක් තිබෙනවා නම් ඒකට කියනවා තිජ කාය කියලා.

- යම් කිසි තැනක කර්මජ රූප - චිත්තජ රූප - සෘතුජ රූප - ආභාරජ රූප කියන හතරම තිබෙනවා නම් ඒකට කියනවා චතුජ කාය කියලා, හතර ආකාරයක රූප පහළ වෙලා තිබෙන ඇඟ කියලා. පච්ඡාසන ප්‍රත්‍යය විස්තරයේදී කාය පිළිබඳව ඔය විදියට විස්තර කරනවා.

දැන් බලන්න අපේ ඇඟ. අද මේ බණ අහන වෙලාව වෙනකොට අපේ කය, චතුජ කයක්. දැන් තිබෙනවා කර්මජ රූප - දැන් තිබෙනවා චිත්තජ රූප - දැන් තිබෙනවා සෘතුජ රූප - දැන් තිබෙනවා ආභාරජ රූප. හැබැයි අපේ ජීවිතියේ එක තැනක් තිබෙනවා, ඒ තැන අපි දැනගන්න ඕනෑ. මේ කියන්නාවූ ඇඟ මේ විදියට චතුජ කායක් වෙන් කලියෙන් එක තැනක අපිට තිජ කාය කියන රූප වර්ග තුනක් තිබ්ලා තිබෙනවා. ඊටත් කලියෙන් රූප වර්ග දෙකක් තිබ්ලා තිබෙනවා. ඊටත් කලින් රූප වර්ග එකක් තිබ්ලා තිබෙනවා. ඒක විකාශනය වෙලා තමයි දැන් මෙතැනට ඇවිල්ලා තිබෙන්නේ.

අපි ඉස්සෙල්ලාම පටන් ගන්නේ ඒකජ කයක් හැටියට. ඊට පස්සේ ද්විජ කයක් වෙනවා. ඊට පස්සේ වර්ග තුනක රූප තිබෙන තිජ කායක් වෙනවා. ඊට පස්සේ තමයි මේ විදියට තිබෙන්නනා වූ චතුජ කයක් බවට පත්වෙලා තිබෙන්නේ. මේ පින්වතුන් මේක අහලා තිබෙන දෙයක් නම් පැහැදිලි වෙව්. අලුතින් අහන දෙයක් නම් මේක අලුත් ඇසීමක් වෙව්. නමුත් තේරුම් ගන්න එක හොඳයි ධර්ම අවබෝධයට.

අපි ඒකජ කාය දැන ගනිමු. අපි ඉස්සරවෙලාම මේ මනුස්සලෝකයට එන්නේ අපේ ප්‍රතිසන්ධි විඤ්ඤාණය හරහා මවුකුසක් හරහා. මවුකුසේ අපි පහළ වෙනකොට ඉස්සර වෙලාම පහළ වෙන්නේ ප්‍රතිසන්ධි චිත්තය. ඒ ප්‍රතිසන්ධි චිත්තය පොඩි ක්‍ෂණයයි තිබෙන්නේ. ඒ ප්‍රතිසන්ධි චිත්තය සමග ඒකෙ තිබෙන කර්ම බලය එක්ක පහළ වෙනවා කර්මජ රූප ගුලියක්. ඒකට කියනවා කර්මජ රූප කියලා. ඉස්සරවෙලාම අපේ ජීවිතිය ක්‍ෂණයකට හෝ වෙවා පටන් ගන්නේ ප්‍රතිසන්ධි සිතයි කර්මජ රූප පොඩ්ඩයි එක්කයි. ඒ අවස්ථාවේ ඒ ක්‍ෂණයේ අපි මනුස්සයෙක් හැටියට සන්වයෙක් හැටියට පොඩි මොහොතක් හෝ මවු කුසේ ප්‍රතිසන්ධි සිතත් එක්ක සිටියා නම් කර්මජ රූප ටිකක් එක්කයි ඉන්නේ. ඒ අවස්ථාවේදී අපිට තිබෙන්නේ ඒකජ කයක්. ඒ කියන්නේ ප්‍රතිසන්ධි චිත්තයට සමගාමීව ඇතිවෙව්ව කර්මජ රූප පොඩ්ඩි විතරයි තිබෙන්නේ. ඔන්න අපිට ඉස්සරවෙලාම ඒකජ කයක් ලැබුණ අවස්ථාව. අපි ඒකජ කයකින් ජීවිතිය පටන් ගන්නා ප්‍රතිසන්ධි විඤ්ඤාණයත් එක්ක.

ප්‍රතිසන්ධි විඤ්ඤාණය වැඩි වෙලාවක් තිබෙන්නේ නෑ. ඒක පහළ වෙලා නැතිවෙලා යනවා. හැබැයි ප්‍රතිසන්ධි විඤ්ඤාණයත් එක්ක පහළ වෙව්ව රූප ටික ඒ සමග නැතිවෙන්නේ නෑ. ප්‍රතිසන්ධි විඤ්ඤාණය හටගන්නා නැතිවෙලා ගියා නමුත් ඒකත් එක්ක පහළ වෙව්ව කර්මජ රූප ටික තිබෙනවා. ප්‍රතිසන්ධි සිතට තිබෙනවා ‘උප්පාද’ ‘තිට්ඨි’ ‘භංග’ කියලා අවස්ථා තුනක්. ඒ කර්මජ රූපටික ටිකි අවස්ථාවට ඒ කියන්නේ පළවෙනි චිත්තක්‍ෂයේ ආරම්භක අවස්ථාවේ සිත පොඩ්ඩක් වෙලා මැද හරියට යනකොට එනම් තිට්ඨි අවස්ථාවට යනකොට කර්මජ රූපවල තිබෙන්නා වූ සෘතු ගුණය නිසා ඒකත් එක්ක ඒ පරිසරයට ආවේණිකව පහළ වෙනවා සෘතුජ රූප පොඩ්ඩක්. ආන්න ඒ අවස්ථාවේදී තිබෙනවා රූප වර්ග දෙකක්. ඒ තමයි ප්‍රතිසන්ධි සිතත් එක්ක පහළ වෙව්ව කර්මජ රූප ටික තිබෙනවා. ඊට පස්සේ පහළ වෙව්ව සෘතුජ රූප පොඩ්ඩි තිබෙනවා. ඒක නිසා ඒ වෙලාවට කියනවා ‘කයවල් දෙකක්’ තිබෙනවා කියලා. පොඩි වෙලාවයි ඒක තිබෙන්නේ. ඇඟක් කියලා කියන්නත් බැරිතරම් පොඩ්ඩි නමුත් රූපයක්. මේ අවස්ථාවේදී කියනවා ‘කර්මජ රූප ටිකයි සෘතුජ රූප ටිකයි’ තිබෙනවා කියලා. ඒකට කියනවා ද්විජ කාය කියලා. දැන් වර්ග දෙකක රූප පහළ උනා.

ඊට පස්සේ තිබෙනවා මෙහෙම එකක්. දැන් ප්‍රතිසන්ධි සිත නැතිවෙලා යනවා. ප්‍රතිසන්ධි සිත ඉවරෙනකොටම හවාංග සිත් පහළ වෙනවා. ඒ හවාංග සිත් පහළ වෙනකොට ඒකත් එක්ක දෙවෙනි සිත හෙවත් පළවෙනි හවාංග සිත පහළ වෙනකොට ඒකත් එක්ක පහළ වෙනවා ‘චිත්තජ රූප’ කියලා කොටසක්. දෙවෙනි සිත හෙවත් පළවෙනි හවාංග සිත සමග එතැනට එනකොට අපිට කයවල් තුනක් තිබෙනවා. ඒ තමයි ‘කර්මජ රූප තිබෙනවා’ ‘සෘතුජ රූප තිබෙනවා’ ‘චිත්තජ රූප

තිබෙනවා'. ඔය පොඩි වේලාවක තිබෙන වෙනස 'ඒකප කාය - ද්විප කාය - තිප කාය' නමින් වෙන්කරලා අපිට කියලා දෙනවා.

ඊළඟට මේ වර්ග තුනක රූප එනම් කර්මප රූප - සාතුප රූප - විත්තප රූප එකට වැඩිගෙන වැඩිගෙන යනකොට යම්කිසි වේලාවක ඒ මවුකුසේ ඉන්න සත්වයා කියන ඒ රූප වර්ග තුනට අභරාප රූප එක්කාසු උනා නම් අන්න එතැන් සිට එතැනට තව රූපයක් එක්කාසු වෙනවා. ඒකට කියනවා චතුප කාය කියලා. එතකොට මෙන්න මේ විදියට තමයි 'ඒකප කාය' 'ද්විප කාය' 'තිප කාය' 'චතුප කාය' යන කය වර්ධනය වෙලා යන්නේ. දැන් මම විස්වාස කරනවා මේ පින්වතුන්ට මේ කාරණය හිතට යන්න ඇති දැනෙන්න ඇති කියලා. මේක බොහොම සියුම් තැනක්. පැය ගානක් තිබෙන්නෙත් නෑ ඕක.

අපි ඊට පසුව දැන ගනිමු රූපාවචර ලෝකවල අරූපාවචර ලෝක වල තිබෙන්නේ මොනවගේ ඇඟවල් ද කියලා. ඒකෙ තිබෙන ක්‍රමය අපි දැන ගන්න ඕනෑ. රූපාවචර බ්‍රහ්මලෝකය තිබෙනවා අරූපාවචර බ්‍රහ්මලෝකය තිබෙනවා. අසංඥ තලය තිබෙනවා. අපි ඉන්න කාම ලෝකය තිබෙනවා. අපි මේ ටික මේ විදියට තේරුම් ගනිමු.

රූපාවචර බ්‍රහ්මලෝකයේ ඇතිවෙන්නේ පහළ වෙන්නේ උපදින්නේ රූප වර්ග තුනයි. තිප කාය. ඒ කියන්නේ රූපාවචර බ්‍රහ්මලෝකයේ කර්මප රූප තිබෙනවා. රූපාවචර බ්‍රහ්මලෝකයේ විත්තප රූප තිබෙනවා. රූපාවචර බ්‍රහ්මලෝකයේ සාතුප රූප තිබෙනවා. රූපාවචර බ්‍රහ්මලෝකයේ නැත්තේ ආභාරප රූප පමණයි. හේතුව බ්‍රහ්මයෝ පිටින් ආභාර ගන්නේ නෑ. හිතීම හට ගන්නාවූ රූප ස්වභාවයක්, ප්‍රීතියක් එක්ක තමයි බ්‍රහ්මයෝ ජීවත් වෙන්නේ. ආභාර රූප නැතුව කර්මප විත්තප සාතුප යන රූප වර්ග තුනක් පමණක් තිබෙන නිසා රූපාවචර බ්‍රහ්ම ලෝකයේ බ්‍රහ්මයන්ට තිබෙන්නේ තිප කායක් පමණයි.

තවත් තිබෙනවා අසංඥ තලය. අසංඥ තලය කියන ඒකෙ තිබෙන්නේ ද්විප කායක්. ඒ කියන්නේ අසංඥ තලයේ ඉන්න බ්‍රහ්මයන්ට හිතක් නැති නිසා විත්තප රූප පහළ වෙන්නේ නෑ. පෙර ජීවිතියක කරපු කර්ම ශක්තියක් නිසා හිතක් නැතුවම කර්මප රූප පහළ වෙනවා. ඒ එක්කම සාතුප රූප තිබෙනවා. කර්මප රූපයි - සාතුප රූපයි විතරයි අසංඥ තලයේ සත්වයන්ට තිබෙන්නේ. ඒක නිසා එතැන තිබෙන්නේ රූප වර්ග දෙකයි. ද්විප කාය.

ඊළඟට අරූපාවචර බ්‍රහ්මලෝකයේ රූප වර්ග හතරම නෑ. කර්මප රූපත් නෑ, විත්තප රූපත් නෑ, සාතුප රූපත් නෑ, ආභාරප රූපත් නෑ. නාම ධර්ම 4 එනම් හිත පමණයි තිබෙන්නේ. ඔය විදියටයි බ්‍රහ්මලෝක වල රූප පවතින්නේ.

කාමාවචර ලෝකයේ සත්වයන්ට මේ හතරම තිබෙනවා. දැන් මම මේ දක්වා විස්තර කළේ රූපයන් පිළිබඳව පවතින විදිය, හටගන්නා විදිය. හේතුව, මේක අපි දැනගන්න ඕනෑ. ඒ ඕනෑ වෙන්නේ මේකෙන් ඉස්සරහට පොඩි වැඩක් තිබෙනවා අපිට පාවිච්චියට ගන්න.

අපි දැන් වෙන පැත්තකට හැරෙමු. වෙන පැත්තකට හැරිලා මේ කථා කරන මාතෘකාව ගැන නැවත හිතමු. පච්ඡාජාත ප්‍රත්‍යය = පසුව පහළ උනාවූ ධර්මයක් කලින් පහළ වෙච්ච ධර්මයකට උපකාර වෙනවා කියලා කිව්වා. එතකොට පසුව පහළ වෙච්ච නාම ධර්මයෝ තමයි කලින් පහළ වෙච්ච රූප ධර්මයන්ට උපකාරයක් උදව්වක් වෙන්නේ. එතකොට සිත් තමයි අවශ්‍ය වෙන්නේ. එතකොට පච්ඡාජාත ප්‍රත්‍යය ශක්තිය තිබෙන සිත් මොනවාද කියලා දැන ගන්න ඕනෑ. සිත් ඔක්කොම 89යි. ඒ සිත් 89 යටම පච්ඡාජාත ප්‍රත්‍යය ශක්තිය නෑ. එහෙම හැකියාවක් ඔක්කොටම නෑ. ඒ සිත් 89

යෙන් සිත් 85 කට විතරයි ඔය වැඩේ කරන්න පුළුවන් පිහිටක් වෙන් හැකියාවක් තිබෙන්නේ. ඒ කියන්නේ සිත් 4 ක් අයිත් වෙනවා කියන එක. අරුපාවචර බ්‍රහ්මලෝකයේ උපදිනකොට පහළ වෙන අරුපාවචර විපාක සිත් 4 පමණක් අයිත් කරන්න වෙනවා. අරුපාවචර ‘විපාක සිත් 4’ වැඩ කරන්නේම බ්‍රහ්මලෝකයේ. නමුත් මෙහෙදී භාවනාකරනකොට, අපි හිතමු අපි මෙහෙ මනුස්සලෝකයේ ඉඳගෙන ධ්‍යාන වඩනවා කියලා. එසේ අරුපාවචර ධ්‍යාන වඩනකොට ඒවා කුසල් සිත්. රහතන්වහන්සේ නමක් අරුපාවචර සිත් පහළ කරනවානම් ඒත් ක්‍රියා සිත්. ඒවා මෙහෙ තිබෙන දේවල්. ඒ සිත් පහළ වෙනකොට ඒවාට සමගාමීව මෙහෙ රූප පහළ වෙනවා. අරුපාවචර විපාක සිත් හතරට පමණයි රූප පහළ කරන්න බැරි. ඒක නිසා සිත් 85 කම තිබෙනවා පවිජාජාත ප්‍රත්‍යය ශක්තිය. වෛතසික ටිකත් මේකට සම්බන්ධයි. මේ සිත් සමග පහළ වෙන වෛතසික 52 තිබෙනවා. මේ කාරණයත් මේ විදියට තේරුම් ගනිමු.

දැන් අපි යමු වෙන පැත්තකට. ඒ තමයි කොහොමද මේ වැඩේ වෙන් කියලා හිතමු. දැන් වීථිවාර සම්බන්ධයෙන් තමයි අපි කතා කරන්නේ. පවිජාජාත ප්‍රත්‍යය ගැන කියන්නවෙන වීථි වාර තිබෙනවා තුනක්. ඒ කියන්නේ සිද්ධ වෙන සිද්ධිවිම් විස්තර කරන ජේළි තුනක් තිබෙනවා.

- 1) කුසලො ධම්මො අධ්‍යාකතස්ස ධම්මස්ස පවිජාජාතපච්චයෙන පච්චයො
- 2) අකුසලො ධම්මො අධ්‍යාකතස්ස ධම්මස්ස පවිජාජාතපච්චයෙන පච්චයො
- 3) අධ්‍යාකතො ධම්මො අධ්‍යාකතස්ස ධම්මස්ස පවිජාජාතපච්චයෙන පච්චයො

මේ තමයි පවිජාජාත ප්‍රත්‍යය ගැන වීථි සම්බන්ධ කතා කරන පාලි පද ජේළි තුන.

1) කුසලො ධම්මො *අධ්‍යාකතස්ස ධම්මස්ස පවිජාජාතපච්චයෙන පච්චයො

*අව්‍යාකෘත ධර්ම හේතු ප්‍රත්‍යය ධර්මයන් පැත්තේ තිබෙනවා තුනක්. නිර්වාණ ධාතුවත් සමග හතරයි. විපාක සිත් වලට කියනවා අව්‍යාකෘත ධර්ම කියලා. ඒක විපාක අව්‍යාකෘත නම් වෙනවා. ක්‍රියා සිත අව්‍යාකෘතයි. ඒවාට කියනවා ක්‍රියා අව්‍යාකෘත කියලා. රූප ධර්මයෝ අව්‍යාකෘතයි. ඒවාට කියනවා අව්‍යාකෘත රූපයෝ කියලා. අනිත් එක තමයි නිර්වාණය. ඒක හේතු ඵල ධර්මයන්ගෙන් අයිත් වෙච්ච අව්‍යාකෘත ධර්මයක්.

මේ කුසලො ධම්මො අධ්‍යාකතස්ස ධම්මස්ස පවිජාජාතපච්චයෙන පච්චයො කියන කතාවේ කුසල ධර්ම කියලා කියන්නේ ජවන් සිත්. ඒ කියන්නේ කුසල ධර්ම පහළ වෙන්නේ ජවන් සිත් වලයි. එකකොට මේ කුසල ධර්ම කියන ජවන් සිත් වල පහළ වෙන ඒ සිත සහ වෛතසිකයෝ, අධ්‍යාකතස්ස ධම්මස්ස කියලා කියන්නේ මේ ජවන් පහළ වෙන් කලියෙන් විත්ත වීථියක යම් යම් තැන්වල පහළ වෙනවා රූප. ඒ රූප ටිකට පිහිට වෙනවා කියන එකයි මේ කියන්නේ.

අපි මෙහෙම හිතමු. යම් කිසි කෙනෙක් මල් ගසක් දිහා බලනවා. ඒ මල් ගසක් දිහා බලන්න මල් ගස දෙසට හැරී සිත් පෙළක් ගමන් කරනවා, ක්‍රියාත්මක වෙනවා. අපි දැන ගත්ත විදියට ඒක වෙන්වේ භවාංග - භවාංග වලන - භවාංග උපච්ඡේද - පංචද්වාරාවජ්ජන - මේ පංචද්වාරාවජ්ජනය තමයි ඉස්සෙල්ලාම මල පැත්තට හැරිලා වැඩ කරන්න පටන් ගන්න ක්‍රියාත්මක සිත. ඊට කලින් තිබුණේ භවාංගයේම අවස්ථා තුනක්. පංචද්වාරාවජ්ජනය භවාංගය වෙන් කරගෙන ආවා. පංචද්වාරාවජ්ජනය ආපු ගමන් ඊට පස්සේ පහළ වෙනවා වක්ඛු විඤ්ඤාණ - සම්පට්ච්ජන - සන්තීරණ - වොත්ථපන සිත. ඊළඟට තමයි ජවන් සිත් වැඩ කරන්නේ. අන්න ඒ හරියේ තමයි කුසල ධර්ම වැඩ කරන්නේ. කුසලො ධම්මො කියලා කතා කරන්න පුළුවන් කම තිබෙන්නේ ඔන්න ඔය ජවන් වලයි.

එතකොට බලන්න ජවන් වලට කලින් වොක්චනය පිහිටියා. ඊට කලින් සන්තීරණය තිබුණා. ඊට කලින් සම්පටිච්ඡනය තිබුණා. ඊට කලින් වක්බු විඤ්ඤාණය තිබුණා. ඊට කලින් පංචද්වාරාවච්ඡනය තිබුණා.

- මේ පංචද්වාරාවච්ඡන සිත පහළ වෙනකොට ඒකට සමානව එතනිනුත් රූප ටිකක් පහළ වෙනවා.
- ඊළඟට වක්බු විඤ්ඤාණය පහළ වෙනකොට චිත්තජ රූප නම් පහළ වෙන්නේ නෑ. නමුත් වෙනත් රූප පහළ වෙනවා = කර්මජ රූප - සෘතුජ රූප - ආභාරජ රූප පහළ වෙනවා. භූබ්ධි මේතූන චිත්තජ රූප නෑ.
- ඊළඟට සම්පටිච්ඡන සිත පහළ වෙනකොටත් රූප පහළ වෙනවා.
- ඊළඟට සන්තීරණ සිත පහළ වෙනකොටත් රූප පහළ වෙනවා.
- වොක්චනය සිත පහළ වෙනකොටත් රූප පහළ වෙනවා.

දැන් ජවන් හරියට යනකොට ජවන් සිත්ටික පහළ වෙනකොට ඒ මනුස්සයාගේ ඇහේ ජවන් වලට කලින් පහළ වෙච්ච සිත් නිසා රූප ටිකක් පහළ වෙලා තිබෙන්නේ. ඒ රූප ටික අව්‍යාකෘතයි. ඒ ටිකට තමයි ඒ කුසල ධර්මයන් (කුසල් සිත් 21+ වෛතසික 38) ක්‍රියාත්මක වෙන්නේ. මේ කුසල් සිත් 21+ වෛතසික 38 තමයි කලින් උපන්නාවූ රූපයන්ට හයිසක් උපකාරයක් පිහිටක් වෙලා යම්කිසි පැවැත්මකට යම්කිසි ගැමීමක් ලබා දෙන්නේ. ඒක නිසා කියනවා කුසල ධර්මයෝ අව්‍යාකෘත ධර්මයන්ට පච්ඡාජාතපච්චයෙන පච්චයො කියලා = පසුව පහළ උන ධර්මයක් හැටියට පිහිට වෙනවා කියලා. මම හිතනවා මේක පැහැදිලි ඇති කියලා. කුසල ජවන් වල පහළ වන දෙයක් කොහොමද කලින් පහළ වූ දෙයකට පිහිට වෙන්නේ කියන කථාව කියන්න තමයි මේක කිව්වේ.

අනිත් එක තමයි

2) අකුසලො ධම්මො අබ්‍යාකතස්ස ධම්මස්ස පච්ඡාජාතපච්චයෙන පච්චයො

අකුසල ධර්ම කියලා කියන්නේ අපි දන්නවා ලෝභ දොස මෝහ වශයෙන් වර්ග කරලා තිබෙනවා සිත් 12ක්. ඒ සිත් වල වැඩ කරන 27 ක වෛතසික මණ්ඩලයක් තිබෙනවා. මේ අකුසල් සිත් සහ වෛතසික ටික අඩු වැඩි වශයෙන් වැඩ කරන්නේ චිත්ත වීථියක ජවන් හරියේ. එතකොට අපි හිතමු ලෝභ සිතකින් යම්කිසි කෙනෙක් යම්කිසි දෙයක් දෙස බලනවානම් ලෝභ සිතකින් යම්කිසි දෙයක් අසනවානම් ඒ අවස්ථාවේ පහළ වෙන්නේ අර වගේම චිත්ත වීථියක්. හවාංග - හවාංග වලන - හවාංග උපච්ඡේද - පංචද්වාරාවච්ඡන මතු උනා. මේ වන විටත් රූප පහළ වෙනවා. ඊළඟට වක්බු විඤ්ඤාණය හෝ සෝත විඤ්ඤාණය පහළ වෙනවා. ඒ වෙලාවට චිත්තජ රූප නැති උනාට කර්මජ රූප තිබෙනවා. ඒවාගේම ආභාරජ රූපත් සමගාමීව යනවා. ඊළඟට සෘතුජ රූප පහළ වෙනවා සමගාමීව. පංචද්වාරාවච්ඡනයෙන් පසු සම්පටිච්ඡන සිත පහළ වෙනවා. ඒ සමග රූප පහළ වෙනවා. ඊළඟට සන්තීරණ සිත පහළ වෙනවා. ඒ එක්කම රූප පහළ වෙනවා. ඊළඟට වොක්චනය සිත පහළ වෙනවා. ඒ එක්කම රූප පහළ වෙනවා. දැන් මෙහෙම ජවන් හරියට යනකොට ඒ කෙනාගේ ශරීරය තුළ කර්මජ - චිත්තජ - අභාරජ - සෘතුජ කියන වර්ග වල රූප පහළ වෙලා තිබෙන්නේ. ඒ රූප වලට යම්කිසි ගැමීමක් යම්කිසි හයිසක් යම්කිසි උපකාරයක් වෙන එකක් තමයි අකුසලො ධම්මො අබ්‍යාකතස්ස ධම්මස්ස පච්ඡාජාතපච්චයෙන පච්චයො කියලා කියන්නේ.

දැන් අපි කිව්වේ කුසල ධර්මයන් සහ අකුසල ධර්මයන් කොහොමද කොහොමද රූප අව්‍යාකෘතයන්ට බලපාන්නේ කියලා. ඊළඟට..

3) අබ්‍යාකතො ධම්මො අබ්‍යාකතස්ස ධම්මස්ස පච්ඡාජාතපච්චයෙන පච්චයො

මේක ටිකක් අමුතුයි. අපි කිව්වා අව්‍යාකෘත ධර්ම 4 ක් තිබෙනවා කියලා. ඒ තමයි විපාක - ක්‍රියා - රූප - නිර්වාණය. මේකෙන් අපි කථා කරන්නේ ධර්ම 3 පිළිබඳව පමණයි. අනිත් එක තමයි අපි මතක තියා ගන්න ඕනෑ පසුව පහළ වෙච්ච රූපයක් ඉස්සෙල්ලා පහළ වෙච්ච රූපයකට උපකාර වෙනවා කියන කථාව නොවෙයි මේ කියන්නේ. පසුව පහළ වෙච්ච නාම ධර්මයක් ඉස්සෙල්ලා පහළ

වෙච්ච රූපයකට උපකාර වෙනවා කියන එකයි මේකෙන් කියන්නේ. ඉස්සෙල්ලා පහළ වෙන්නේ රූපයෝ. පස්සේ පහළ වෙන්නේ නාමයෝ. පස්සේ පහළ වෙන අව්‍යාකෘත නාම ධර්ම සමූහයක් තිබෙනවා. ඒ තමයි විපාක සිත් වශයෙන් තිබෙන සිත් 32. අපි කලා කලා විපාක සිත් තිබෙනවා 32 ක් ක්‍රියා සිත් තිබෙනවා අහේතුක සිත් සමග 20.

මේ විපාක සිත් 32 ත් ක්‍රියා සිත් 20 ත් වැඩ කරන ඒවාට අදාළ වෛතසික ධර්ම 38ක් තිබෙනවා. මේ තමයි අව්‍යාකෘත නාම ධර්ම. මේ අව්‍යාකෘත නාම ධර්මයෝත් එන්නේ අර විදියටමයි. සමහර ඒවා වැඩ කරනවා මෙහෙම.

රහතන්වහන්සේලාගේ නම් ක්‍රියා සිත් වශයෙන් ජවන් සිත් පහළ වෙනවා. අනිත් විපාක සිත් ප්‍රතිසන්ධි වශයෙන් - හවාංග වශයෙන් - චූති වශයෙන් පහළ වෙනවා. හැබැයි මේක අර කුසල ධර්මයන්ට පටලවාගන්න එපා. අකුසල ධර්මයන් එක්ක පටලවාගන්න එපා. කුසල ධර්මයෝ රූප අව්‍යාකෘතයන්ට බලපාන විදිය කියලා ඉවරයි. අකුසල ධර්මයෝ කොහොමද රූප අව්‍යාකෘතයන්ට බලපාන විදිය කියලා ඉවරයි. දැන් මේ කියන්නේ අව්‍යාකෘතයෝ අව්‍යාකෘතයන්ට කොහොමද උපකාර වෙන්නේ කියලා.

ඉස්සරවෙලා මෙහෙම හිතමු. අපි මීට කලින් කලා කලා ප්‍රතිසන්ධි සිතත් එක්ක රූප පහළ වෙනවා කියලා. නමුත් කවදාකවත්ම ප්‍රතිසන්ධි සිත පච්ඡාදන ප්‍රත්‍යයෙන් පිහිට වෙන සිතක් නොවෙයි. පච්ඡාදන ප්‍රත්‍යයෙන් පිහිට වෙන්න ඔය ප්‍රතිසන්ධි සිතට බෑ. එහෙම කරන්න බැරි, ප්‍රතිසන්ධි සිතට 'කලින් හටගත්ත' රූප ජාතියක් ඒ වෙනකොට නැති හින්දා. යම්කිසි විදියකින් ප්‍රතිසන්ධි සිත පහළ වෙන්න කලින් රූප පහළ වෙලා තිබුණා නම් එහෙනම් පච්ඡාදන ප්‍රත්‍යයෙන් පිහිට වෙවි. කවදාකවත් ප්‍රතිසන්ධි සිතට කලින් රූප පහළ වෙන්නේ නෑ, සන්වයෙක් හැටියට. බාහිර ගස් කොළං සන්ව ගරීර හැදෙනවා. සන්වයෙක් හැටියට එන එක ගැනයි මේ කියන්නේ. ප්‍රතිසන්ධි සිත ඉවර වෙච්ච ගමන් ඇතිවෙනවා හවාංග සිතක්. හැබැයි හවාංග සිත සහ ඒ සිතේ තිබෙන වෛතසික ටිකයි පහළ වෙන වෙලාව කොට මතක ඇති කිව්වා රූප කායවල් දෙකක් තිබුණා කියලා.

- 1) ඒ තමයි ප්‍රතිසන්ධියත් එක්ක හැදිවිච්ච කර්මජ රූප
- 2) ඊට ටිකකට පස්සේ ඇති වෙච්ච සෘතුජ රූප ටික තිබෙනවා. ඒවෙලාව වෙන විට ද්විජ කායක් තිබෙනවා.

හවාංග සිත, ද්විජ කායට පච්ඡාදන ප්‍රත්‍යයෙන් ප්‍රත්‍යය වෙනවා. උපකාර වෙනවා. Support එකක් දෙනවා තමන්ට කලින් ප්‍රතිසන්ධි සිතත් සමග පහළ වෙච්ච රූප වලට. ප්‍රතිසන්ධි සිත නැති උනාට ඒ සමග සිටිය කර්මජ රූප වලටත් ඊළඟට සෘතුජ රූපයන්ටත් උපකාරක ශක්තියක් ඇති කරනවා හවාංග සිත. මේ රූප අව්‍යාකෘතයි. හවාංග සිත විපාක සිතක්. ඒක නිසා ඒකත් අව්‍යාකෘතයි. ඒක නිසා කියනවා අව්‍යාකෘත ධර්මයක් අව්‍යාකෘතයකට පච්ඡාදනපච්චයෙන පච්චයො කියලා = පසුව පහළ වෙච්ච අව්‍යාකෘතයක් ඉස්සෙල්ලා පහළ වෙච්ච අව්‍යාකෘතයකට උපකාර වෙනවා ප්‍රත්‍යය වෙනවා කියලා.

ඊළඟට අපි හිතමු පංචද්වාරාවජ්ජන සිත ක්‍රියා සිතක්. ඒ වෙන විට ඒ සිතට පෙර තිබුණ රූප වලට උපකාර වීමේ හැකියාව ඒ ක්‍රියා අව්‍යාකෘතයට තිබෙනවා.

ඊළඟට සම්පට්ච්ඡන සිත විපාක අව්‍යාකෘතයක්. ඒවාගේම සන්තීරණ සිත විපාක අව්‍යාකෘතයක්. ඒ වෙනකොට කලින් පහළ වෙච්ච රූප ටිකට උදව් වීමක් කරගෙන යනවා. වොත්ථපන සිත ක්‍රියා

අව්‍යාකාශයක්. ඒකත් ඉස්සෙල්ලා පහළ වෙච්ච රූප වලට අව්‍යාකාශයන්ට උදව් වෙනවා උපකාර වෙනවා. ඊළඟට ජවන් සිත් වලට පසුව පහළ වෙන තදාරම්මණ සිත් සහ වෛතසික ඊට කලින් පහළ වෙච්ච රූප වලට පවිජානන ප්‍රත්‍යයෙන් ප්‍රත්‍යය වෙනවා. මේ විදියට අව්‍යාකාශ ධර්මයන් ක්‍රියා සහ විපාක සහ ඒවාගේ වෛතසිකයෝ අර රූප ධර්මයන්ට බලපානවා, ගැමීමක් දෙනවා.

ඒක හරියට කියන්නේ ඉස්සරවෙලා පහළ වෙච්ච ගහකට පසුව පහළ වෙන පොහොර තෙල් වතුර සෘතුව ආදී දේවල් වට්ටලා ඒ ගස ඉස්සරහට ගෙනියන්න උපකාර වෙනවා වගෙයි. අපි මේ කථාව තවත් විදියකට තේරුම් ගන්න එක හොඳයි.

අපි කියනවා ලෙඩක් දුකක් හැදුනහම අපි කියනවා ‘හිත හොඳට තියා ගන්න, හිත වට්ට ගන්න එපා’ කියලා. මනුස්සයෙකුගේ හිත වැටුනහම මේ රූප කය අල්ලාගෙන යන ප්‍රමාණය අඩුවෙනවා. හිත හරියට බලපානවා මේ ඇහට. සමහර වෙලාවට කෙනෙකුට cancer එකක් හැදුනහම එයාට පිළිකාවක් තිබෙනවා කියලා දැන ගත්ත ගමන් එයාගේ සිත වැටෙනවා. එහෙම උනහම එයා ඒ ගැනම හිතලා ලෙඩේ වැඩිකරගෙන අවුරුදු කීපයක් ජීවත් වෙන්න තිබිවිච එක හිතේ බලයෙන්ම නැති කරගන්නවා. ඒක නිසා කියන්නේ නැතුව ඉන්නවා. එතකොට දන්නේ නෑ ඒක නිසා ඔහේ ඉන්නවා. ලෙඩේ ගැන නොසලකා තමන්ගේ සිත හොඳට තබා ගත්තානම් තමන්ගේ සිත හොඳට හයියට හදා ගත්තා නම් ඒ හොඳ හිතට පුළුවන් ඒ කලින් පහළ වෙච්ච රූප ටික යහපත්ව තියාගෙන ගැමීමට අල්ලාගෙන මේ ජීවිතිය පවත්වන්න. රූප අල්ලාගෙන යන විදියක් මේ කියන්නේ. ඒවගේ හිත නරක් උනාට පස්සේ ඒ හේතුව නිසාම මේ රූප කය වැහැරිලා කඩා වැටිලා යනවා. ඊටත් වඩා සියුම් තැනක් අර කිව්වේ.

අපේ හිතේ අකුසල ධර්මයෝ රූපයන්ට බලපාන විදිය කුසල ධර්මයෝ රූපයන්ට බලපාන විදිය අව්‍යාකාශ වශයෙන් විපාක සිත් ක්‍රියා සිත් සහ වෛතසික රූපයන්ට බලපාන විදිය තමයි මේ කිව්වේ. මෙහි තිබෙන්නේ වීථි වාර තුනයි. එනම්

- 1) කුසලා ධර්මො අබ්‍යාකාශස්ස ධර්මස්ස පවිජානනපච්චයෙන පච්චයො
- 2) අකුසලා ධර්මො අබ්‍යාකාශස්ස ධර්මස්ස පවිජානනපච්චයෙන පච්චයො
- 3) අබ්‍යාකතො ධර්මො අබ්‍යාකාශස්ස ධර්මස්ස පවිජානනපච්චයෙන පච්චයො

මෙන්න මේක තමයි මම අද මේ පින්චතුන්ට මේ කාලයේදී කියලා දෙන්න හිතාගන්නේ. ඒක නිසා පවිජානන ප්‍රත්‍යය ශක්තිය තිබෙන්නේ නාම ධර්ම වලට පමණයි. රූප ධර්ම වලට නෑ. රූප ධර්ම පසුව පසුව පහළ වෙන නාම ධර්මයන්ගෙන් පිහිටක් ලබා ගනිමින් ක්‍රියාත්මක වෙන ප්‍රත්‍යය උප්පන්න ධර්මයෝ. ඒ නිසා බුදුරජාණන්වහන්සේගේ ධර්ම ඥානය අතිශය සියුම් අතිශය සුක්ෂ්මයි. උන්වහන්සේ බලලා තිබෙන ඒ ධර්ම බැලිල්ල හොයා ගෙන තිබෙන හොයා ගැනිල්ල මහා ආශ්චර්යයි. ඒවාගේම මේවා මෙහෙම තියෙනවද කියලවත් හිතන්න බැරි බොහෝම සියුම් ධර්ම කොටසක්.

දැන් මේ කාලයේ මිනුස්සු කථා කරනවා Black hole එකක් ගැන. Black hole එකක් ඇත විශ්වයේ කොහේ හෝ තැනක කැරකි කැරකි යනවා කියලා telescope එකකින් දැකලා දැනගෙන තිබෙනවා. මේවා විශ්වයේ තැන් තැන් වල තිබෙන ක්‍රියා කාරී යම් යම් ධර්ම. දැන් මේ ගැන අපෙහුත් එක එකකෙනා අහනවා. මම ඔය Black hole එක දැක්කේ නෑ. නමුත් news බලලා video බලලා හරියට ඒ ගැන අහනවා. ඒක හින්දම මමත් video කීපයක් බැලුවා. ඒක දිහා බැලුවයින් පස්සේ මට හිතිවිච දේ තමයි මේ ලෝක ධාතුවට එහා පැත්තේ මේ සක්වලින් එහා පැත්තේ ඇත තරු ගොන්නක මේ ආකාස ධාතුවේ පිහිටලා තිබෙන ලොකු වස්තු පොඩි වස්තු දිලිසෙන අඳුරු මේ වස්තූන් අතර ක්‍රියාත්මක වෙන ධර්ම ස්වභාවයන් අතර මේ ගොල්ලෝ දුර බලන telescope

එකකින් මේක බලලා තිබෙනවා. දැන් මේක මහා ආශ්චර්ය ධර්මයක්. අමුතු දෙයක්. ඕක මේ ඊයේ පෙරේදා දැක ගත්තා නම් දැන ගත්තා නම් ඕක දැන ගන්න දැක ගන්න කලින් ඕක තිබ්ලා තිබෙනවා අවුරුදු ගානක් හරි අවුරුදු කෝටි ගානක් හරි. හැබැයි ඒ Black hole එකට ඒක ගැන හිතෙන්නේ නෑ, ‘මම Black hole එකක්’ කියලා. කවදද ඒක පහළ උනේ කියලා ඒකට තේරෙන්නෙත් නෑ. කොයි පැත්තට යනවද කියල තේරෙන්නෙත් නෑ. කවදද නැති වෙන්නේ කියලා තේරෙන්නෙත් නෑ. ඒ Black hole ඒකට එහෙම දැනීමක් වැටහීමක් හැඟීමක් හිතීමක් තමාතුළ දැනීමක් මුකුත් නෑ. එහෙම දෙයක් ක්‍රියාත්මක වෙන විදියක් ශක්තියක් කරකැවෙන එකක් තමයි මේ මහා පොළොව තලය මත ඉදගෙන කණ්ණාඩියකින් බලලා තිබෙන්නේ. මේකේ ඉන්න අයට Black hole දැන් දේවාලයක් වගේ වෙලා ඉවරයි. දැන් ඒක අමුතු වස්තුවක් අමුතු දෙයක් මහා පුදුම ආකාරයේ දෙයක්. විශ්වයේ පුදුම දෙයක්. ඒක දැන් ලොකු විසාල මාතෘකාවක් වෙලා. ඒ Black hole එකේ මොකක් හරි අභ්‍යන්තරික ක්‍රියා ස්වරූපයක් ඇති ඒක ඔහේ කැරකි කැරකි තිබෙනවා. ඒකට වින්තන හැකියාව නෑ.

නමුත්, ඔව්වර දුරින් තිබෙන්නා වූ ඔව්වර දුරින් ක්‍රියාත්මක වෙන අමුතු විදියට ක්‍රියාත්මක වෙන වින්තන ශක්තියකුත් නැති Black hole එකක් හොයා ගන්න, ඒක දකින්න පුළුවන් කණ්ණාඩියක් හදා ගන්න, ඒක බලාගන්න පුළුවන් හොඳ වස්තුවක් උපකරණයක් tool එකක් හොයා ගන්න, ඊළඟට ඒවා පරීක්ෂණය කරන්න පුළුවන් හොයන්න පුළුවන් ගතිය තිබෙන මේ මිනිස් හිත Black hole එකට වඩා කොච්චර වටිනාවද. මේ මිනිස් හිත, මේ වින්තන ශක්තිය, මේ මිනිස් සිතේ තිබෙන ආනුභාවය, මේ මිනිස් සිතේ තිබෙන විසිතුරු කම, මේකේ තිබෙන දැනීමේ ශක්තිය, මේකේ තිබෙන බැලීමේ ශක්තිය, මේකේ තිබෙන හෙවීමේ ශක්තිය, මේකෙන් හොයා ගන්න දේවල්වලට අනුකූලව හිතන්න පුළුවන් මේක වටිනා දෙයක්ද කියලා.

ඉතින් මිනිස්සු වටපිටාවේ තිබෙන එක එක hole හොයා ගන්නවා. ඒ උනාට ඒවා දකින බලන මේ ප්‍රධාන වස්තුව ප්‍රධාන ධර්මය වෙන හිත කියන එක යොයන්න බලන්න ගවේෂණය කරන්න ඒකෙ වේගය තීරණය කරන්න කවුරුවත් ඔව්වර මහන්සි වෙන්නේ නෑ. ටිකක් නැත්තෙන් නෑ, නමුත් අර තරම් වියදම් කරලා බලන්න යන්නේ නෑ.

සමහර psychiatrist ලා psychologist ලා නම් යම්කිසි පරීක්ෂණ කරනවා. නමුත් අර තරම් වියදමක් ඒවාට කරනවාදෝ කියල සැකයි. දැන් මේ තරම් ළඟ තිබෙන අපේ හිත දකින්න බලන්න මේ හිත පෙළඹෙන්නේ නෑ. අන්න ඒ වගේ මහා ගැඹුරු ධර්මයක් මේ හිත ඒවාගේම ළඟ තිබෙන නමුත් දෙයක් බලා ගන්න බැරි දෙයක්. ඇත්ත වශයෙන්ම බැලුවට පස්සේ නියම Black hole එක තිබෙන්නේ අපේ ජීවිතේ අස්සේ. ඔය තිබෙන Black hole එක එක්තරා කාලයක් තිබ්ලා නැතිවෙලා යනවා. කවදාකවත් කිසිම දෙයක් සදාකාලික නෑ. නැතිවෙලා යනවා. නමුත් හිත සංසාරයේ කල්ප කෝටි ගානක් ඇවිල්ලා තිබෙනවා. Black hole එකට වඩා වයසයි මේ වින්තන පරම්පරාවට. මේකේ තමයි වැඩ කැලී ටික තිබෙන්නේ. ඒක නිසා ලොවතුරා බුදුරජාණන් වහන්සේ අවබෝධ කරගත්ත ධර්මය මෙන් මේ හිත අතුලේ තිබෙනවා. ඒ සිතේ තිබෙන්නා වූ ක්‍රියාකාරී ස්වභාවය පිළිබඳ එකට එකක් කොහොමද බල පාන්නේ කියන දේවල් විස්තර කරන තැන පවිෂාජාන ප්‍රත්‍යය වශයෙන් කියපු කථාව තමයි මම මේ අවස්ථාවේදී මේ පින්වතුන්ට මතක් කළේ.

මේ ධර්මය තථාගතයන් වහන්සේගේ සිතෙන් දැකලා ඒ කොට්ඨාසය මාතෘකා වශයෙන් සැරියුත් ස්වාමීන්වහන්සේට දේශනා කරලා උන් වහන්සේ අපිට ප්‍රමාණවත් වෙන හැටියට විස්තර විග්‍රහ කරලා ඉතුරු කරලා ගියා. අපිටත් වාසනාව තිබුණා කොහේ හෝ වේවා කරපු පිනක බලයෙන් කුසලයක බලයෙන් මේ ටික මේ විදියට පැයක් හමාරක් ඇතුලත කාලයක අහන්න හිතන්න මෙනෙහි කරන්න ඒ අවස්ථාව තමයි අපි මේ උදාපත් කරගත්තේ. ඒක නිසා කෙළෙස් නැති ආර්යන් වහන්සේලාගේ සිත් වලින් ගවේෂණය කරලා හිතලා හොඳට මෙනෙහි කරගෙන කෙළෙස් මිශ්‍ර හිතකින් නැතුව සම්පූර්ණයෙන්ම කෙළෙස් නැති අති පාරිශුද්ධ ප්‍රඥාවෙන් පිරි ඉතිරි ගියා වූ සිතකින් දැකලා බලලා දේශනා කරපු ධර්මයක් තමයි අපි මේ අද අපිට පුළුවන් විදියකට සාකච්ඡා කරන්නේ. ඒ සාකච්ඡාව තුලින් ඇසීම තුලින් ඒ ආර්යන් වහන්සේලා දැකපු ධර්මය පැත්තට අපේ හිතත් ටික ටික ඇදිලා යනවා. මේව කෙළෙස් බරිත හිත්වලින් සොයපු ඒවා නොවෙයි.

ඔය Black hole එක හොයාගෙන තිබෙන්නේ කිසිම කෙනෙක් කෙළෙස් නසලා නොවෙයි. ඕකේ තරහකාරිත්වයත් තිබෙනවා. ඉස්සෙල්ලා කිව්වේ කවුද පස්සේ කිව්වේ කවුද කියලා විද්‍යාඥයෝ අතරත් ආරවුල් නැතිවෙන්න බෑ. Teamwork එකක් තමයි නමුත් කෙළෙස් නැති කරපු අය නොවෙයි. මේ කෙළෙස් නැති නොකරපු අය කොහේ හරි තිබෙන මොකක්දෝ එකක් සොයා ගන්නා.

තථාගතයන් වහන්සේ කෙළෙස් නැති කරපු ශාන්ත වූ පිරිසිදු වූ බබලෙන්නාවූ මහා වටිනා සිතකින් ඥානයකින් මේ ධර්මය අවබෝධ කරගන්නා. දේශනා කලා. ඒ නිසා ආර්ය ගවේෂණයයි බාහිර ලෝකයේ ගවේෂණයයි දෙකක්. දෙපැත්තට යන්නේ. ඒක නිසා අද අපි මේ ආර්යන් වහන්සේලාගේ සිතීන් ගවේශණය කරපු ධර්මයක් හිතුවා මෙනෙහි කලා. ඒ තුලින් අපිට මහා විසාල කුසල ශක්තියක් ධර්ම ශක්තියක් අත්පත් උනා කියලා අපිට හිතීන් හිතලා සතුටු වෙන්න පුළුවන්. මේ බණ ඇසීමේ කුසල බලයෙන් මේ කාරණය හිතීමේ කුසල බලයෙන් මේ කාරණය මෙනෙහි කිරීමේ කුසල බලයෙන් සැමදෙනාටම තව තව මේ වගේ ගාමිහිරි ධර්ම කාණ්ඩ ධර්ම කොට්ඨාස ධර්ම පරිච්ඡේද මතු කර කර මතු කර කර අහලා හිතලා මෙනෙහි කරලා ඒ ආර්යන් වහන්සේලා අවබෝධ කරගත්ත ධර්මවල පරම ශාන්ත වූ පරම නිවීම වූ පරම සුක්ෂ්ම වූ නිර්වාණ ධාතුව අවබෝධ කරගෙන නිවනින් සැනසී යන්න හැම දෙනාටම මේ කාරණය මේ බණ ඇසීම හේතු උපනිශ්‍රය වේවා! කියලා මෙෙත්‍රියෙන් ප්‍රාර්ථනා කරනවා. සැම දෙනාටම තෙරුවන් සරණයි!

සාදු! සාදු! සාදු!

- 1) ප්‍රශ්නය - තෙරුවන් සරණයි ස්වාමීන්වහන්ස, තේරුම් ගන්න අපහසු මාතෘකාවක් හැටියටයි මට නම් පෞද්ගලික මේක තේරුණේ කොහොමද මේ සිත් සහ වෛතසික කියන ඒවා පෙර ඉපදිලා තිබෙන රූප ධර්ම වලට ප්‍රත්‍යය වෙන්නේ කියන එක. ඒක තේරුම් ගැනීමට තරමක අපහසු තාවයක් තිබෙනවා ස්වාමීන්වහන්ස. අනිත් කල්‍යාණ මිත්‍රයන්ගේ ප්‍රශ්නත් එකක්ම පිළිතුරක් දෙන්න ස්වාමීන්වහන්ස.
- 2) ප්‍රශ්නය - ස්වාමීන්වහන්ස ඉස්සෙල්ලා ප්‍රශ්නයටම සම්බන්ධයි. පෙර ඇති උනාට ඇතිවෙලා නැති වූ ධර්මයකට නොවෙයි මේ උපකාරය සිද්ධ වෙන්නේ, පෙර ඇති උනාට ඒ සිතත් සමග පවතින අව්‍යාකෘත වූ රූප ධර්මයකට නේද ස්වාමීන්වහන්ස? ඒ විදියටයි මට තේරුණේ රූපයක ආයු කාලය ටිකක් වැඩි නිසා.

පිළිතුර - මේ රූපයන්ට නාම ධර්මයෝ පහළ වෙන විදිය ඇවිල්ලා එහි උප්පත්තියට පහළ වෙනවා නොවෙයි. අපි පාවිච්චි කරනවා වචන දෙකක් අපේ භාෂාවෙන්. එකක් තමයි ජනක ශක්තිය අනිත් එක උපස්තම්භක ශක්තිය. ජනක ශක්තිය තිබෙන ඒවාට කියනවා උප්පතිය ලබා දෙවනවා කියලා. ඔය විත්තප රූප උපදවන සිත් වලට තිබෙනවා ජනක ශක්තිය. ඒවාගේම සිත් වලට තිබෙනවා උපස්තම්භක ශක්තිය. උපස්තම්භක ශක්තිය කියලා කියන්නේ ඉස්සරවෙලා පහළ වෙලා තිබෙන්නාවූ දේකට කැඩෙන්නේ නැති වෙන්න ඒ සත්තතිය ඒ ජේළිය ඒ line එක ඇදගෙන යන්න තිබෙන්නා වූ දේට ඒ ගතියට කියනවා උපස්තම්භක ගතිය කියලා. ආන්න ඒ වගේ මේ පස්සේ පස්සේ පහළ වෙන විත්ත වෛතසික නාම ධර්මයන්ගේ හයිය ගැමීම ලබාගෙන පවිෂාජාත ප්‍රත්‍යය ශක්තිය ලබාගෙන ඒකෙන් ඒ රූප පෙළ ආපු ගානට නොසිදී යන එක විතරයි මේකේ තියෙන්නේ. ආන්න ඒ ගතිය තිබෙන නිසා කියනවා පවිෂාජාත ප්‍රත්‍යය ශක්තිය ලබනවා කියලා. ඉස්සෙල්ලා තිබෙන රූප පෙළ ගෙනියන්න තිබෙන්නා වූ හයියක් ගැමීමක් ලබාදෙනවා.

ඇත්ත වශයෙන්ම මට හිතෙනවා සමහර කෙනෙකුට තේරුම් ගන්න අමාරු වෙන්න පුළුවන් හේතුව මේ ‘උපකාර වෙනවා’ කියන එක ‘ජනකයට’ හේත්තු කරනවා. ‘මේක කොහොමද අනිත් එකට වෙන්නේ’ කියලා ඒ විදියට හිතනවා. ඉස්සරවෙලා පහළ වෙච්ච සිත් වලින් ගෙනල්ලා දීපු, ඇති කරපු, කර්මයෙන් පහළ කරපු, ඇති කරපු, ඒ රූප ටිකට පස්සේ පහළ වෙච්ච හිතක් පොඩි උපකාරයක් වීමක් විතරයි තිබෙන්නේ. (අපේ කථාවෙන් පොඩියි කියලා කිව්වට ඒක මහා විසාල ධර්මයක්) එව්වරයි ඕකේ තේරුම් ගන්න තිබෙන්නේ. තෙරුවන් සරණයි!

ජයන්ත මහත්මයා - තෙරුවන් සරණයි ස්වාමීන්වහන්ස ඒ උපස්තම්භනය වෙනවා කියන වචනයෙන් අපිට සෑහෙන උදව්වක් උනා කොහොමද ඒකට ප්‍රත්‍යය වෙන්තේ කියලා. තෙරුවන් සරණයි!

ප්‍රශ්නය - තෙරුවන් සරණයි ස්වාමීන්වහන්ස එතකොට පවිජාජාන ප්‍රත්‍යය ලැබුණේ නැත්නම් ඒ රූප ධර්මයන් පවතින්නේත් නෑ නේද ස්වාමීන්වහන්ස?

පිළිතුර - ඔව්, ඒකත් ඉතින් තේරුම් ගන්න පුළුවන්. හේතුව ලැබෙන්නේ නැති හින්ද මැරිලා යනවා.

දැන් ඔය ධර්මයක් තවත් ධර්මයකට උපකාරවීම බලන්න පැතිකඩ ගොඩක් තිබෙනවා. ඇත්තම මේ එක තැනක්. පටිඨානයට දීලා තිබෙන නම මේ විදියයි ‘අනන්ත නය සමන්තාගත පටිඨානය’ කියලා කියන්නේ. අපි මේ පොඩි ඩිංගයි කථා කරන්නේ. ‘අනන්ත නය සමන්තාගත’ කියලා කියන්නේ මේක ක්‍රියාත්මක වෙන methods තිබෙනවානේ, ක්‍රම ඒවාගේම යම්කිසි ධර්ම ස්වභාව තිබෙනවානේ ක්‍රියාත්මක වෙන, ඒ ක්‍රියාත්මක වෙන ධර්ම ස්වභාවයෝ අනන්තයි නම් අනන්ත නය ක්‍රමය අනන්ත විධි ක්‍රමය දැන ගන්නත් අනන්ත ඥාන ශක්තියකුත් තිබෙන්න ඕනෑ. ඒ අනන්තයට නොයෙක් විදියට වැඩ කරන ක්‍රියාත්මක වෙන ඒ ධර්ම ක්‍රියාත්මක වීමේ ධර්ම බලපෑමේ ක්‍රියා වලියෙන් අපේ පුංචි හිත් වලට, කෙළෙසුන්ගෙන් තැලිලා තැලිලා කෙළෙස් පැල වෙලා පැල වෙලා කෙළෙසුන්ගෙන් වනාන්තර හැදිලා හැදිලා මේ තිබෙන්නා වූ කෙළෙස් ගහන සිත් වලට සසර දුකෙන් මිදී යන්න පිහිටක් වෙන හැටියට බුදුරජාණන්වහන්සේ මේ ටික මේ විදියට දේශනා කරලා තිබෙනවා. අනන්ත නය ක්‍රමම නොවෙයි. එව්වර තිබුණාට එව්වර හරියක් කරගන්න අපිට බෑ. ඒක නිසා මේ ටික අපි ග්‍රහණය කරගන්නේ absorb කරගන්නේ ඒවාගේම අපේ මනසට අතුල්ලා ගන්නේ තවරා ගන්නේ හරි සොච්චමයි. මෙව්වර ලක්ෂ කෝටි ගානක් මිනිස්සු අතර මේ හතර පස් දෙනා ඒකෙ spirit එක කියලා මාන්තය ඇතුළු හෝ නැතුළු හිතා ගත්තට කමක් නෑ. තෙරුවන් සරණයි!

ජයන්ත මහත්මයා - තෙරුවන් සරණයි ස්වාමීන්වහන්ස ඔබ වහන්සේගේ කාලය සලකල බලලා සාකච්ඡාව නිමා කරන්න පුළුවන්. සවනට සිසිලස වෙනුවෙන් ස්වාමීන්වහන්ස ඔබ වහන්සේට ඉතාමත්ම කෘතචේදීව පුණ්‍යානුමෝදනා කරනවා. අපිට දුර්ලභව ලැබෙන ධර්මයක් අපි මේ සකච්ඡා කරන්නේ ඔබ වහන්සේ අපිට මේ විස්තර කරලා දෙන්නේ. ඒකට අප්‍රමාණ පින්. එහෙම නම් ස්වාමීන්වහන්ස මම ඔබ වහන්සේට ඉතාමත් ගෞරවයෙන් යොමුවෙනවා අද දවසේ සාකච්ඡාව නිමා කරන ලෙස ස්වාමීන්වහන්ස. තෙරුවන් සරණයි!

ස්වාමීන්වහන්සේ - හොඳයි තෙරුවන් සරණයි! ඉතින් අද පින්වත් ලලිත් දළුවන්ක මහත්මයා ආරම්භ කරලා පවත්වාගෙන එන වැඩ සටහනේ තවත් පුරුකක් හැටියට සම්පූර්ණ කරමින් මේ ධර්ම සාකච්ඡාව ඉදිරිපත් කරගත්තා. ජයන්ත මහත්මයා ඉදිරිපත් වෙලා සියලු දෙනාටම දැනුම් දීලා ඔක්කෝම එක්කාසු කරගෙන මේ දහම් වැඩ සටහන යොදා ගත්තා. අපිට කියලා දීමේ පින් සිද්ධ වෙනවා. මේ පින්වතුන්ට ඇසීමේ හිතීමේ පින් සිද්ධ වෙනවා. අපි සැමදෙනාටම මහා කුසලයක් අත්පත් වෙනවා. ඒවාගේම තමයි මොහොතකින් හරි අපි සියලුදෙනාම නිර්වාණය පැත්තට ඇදී ගියා කියලා සන්තෝස වෙන්න. ඉතින් මේ ධර්මය ඇසීමෙන් හිතීමෙන් මෙතෙහි කිරීමෙන් ප්‍රශ්න ඇසීමෙන් ප්‍රශ්න ගැන හිතීමෙන් උපදවා ගත්ත සියලු පින් බලයෙන් සියලු කුසල් බලයෙන් ධම්මවිචය සම්බොජ්ඣංගය වැඩීමේ කුසල බලයෙන් සිහිය නුවණ යොදාගැනීමේ කුසල බලයෙන් සැමදෙනාටම සැනසිල්ලක් යහපතක් වේවා! ධර්ම ඥානය පහළ වේවා!

ඒවාගේම පින්වත් ලලිත් දළුවන්ක මහත්මයාටත් සැම දෙනාටමත් ජයන්ත මහත්මයා ඒවාගේම ප්‍රශ්න ඇසූ ඒ පින්වත් මහත්ම මහත්මීන් සැම දෙනාටමත් නිදුක් නිරෝගී භාවය සැලසේවා! ඒවාගේම කල්‍යාණ මිත්‍ර ආශ්‍ර සම්පත්තිය තව තව තරයේ ලබාගෙන ඒවාගේම සද්ධර්මය ඉතාමත් ගැඹුරින් අහලා හිතලා මෙතෙහි කරලා සැම දෙනාටම ඉවසීමේ හිතක් හදාගෙන අකම්පිත හිතක් හදාගෙන ඒවාගේම තම තමන් පෞද්ගලිකව ධර්මය දකිමින් ඒ ධර්මයෙන් සැනසීම ලබාගෙන බුද්ධාදීන් උත්මන් වහන්සේලා අවබෝධ කරගත්ත සදාකාලික සෑප ඇති නිවනින් සැනසී නිවනින් නිවී යන්න ලැබේවා! නිර්වාණ අවබෝධය පිණිස මේ බණ ඇසීමේ පින් සැම දෙනාටම හේතු වාසනා වේවා! කියලා පින්දෙමින් ප්‍රාර්ථනා කරනවා. සැම දෙනාටම තෙරුවන් සරණයි!

සාධු! සාධු! සාධු!

සිලවන්තං ගුණවන්තං - පුඤ්ඤක්ඛේත්තං අනුත්තරං
දුල්ලබෙන මයා ලද්ධං - පස්සිතුං වන්දිතුං වරං
සාරිපුත්තාදි ථෙරානං - ආගතං පටිපටියා
සද්ධා සිලං දයා වාසං - බුද්ධ පුත්තං නමා මහං

ඉහත සඳහන් ධර්ම දේශනාව
අති පුජ්‍ය හත්තේ ජිනාලංකාර ස්වාමීන්වහන්සේ විසින් දේශිතයි.